

Ministerie van Defensie
Defensie Crisis
Beheersingscentrum

Defensie

Postbus 20701
2500 ES Den Haag
Telefoon 070-3188551

Steller:
Commodore drs. P.W.C
Cobelens
Telefoon 070
Fax 070

Nota

Aan de Minister
de Staatssecretaris
d.t.v. de Secretaris Generaal
i.a.a. de DAB
de DV
de BDL
NLTC Tampa, t.a.v. Cdre Bos

Datum 23 maart 2003
Ons kenmerk S
Onderwerp Persconferentie Qatar

Inleiding.

Op 22 maart 2003 werd een persconferentie gehouden door Generaal Franks (VS) bij het Amerikaanse hoofdkwartier in Qatar (CENTCOM Forward Headquarters), van waaruit de operaties "Enduring Freedom" en "Iraqi Freedom" worden gecommandeerd. Gedurende de persconferentie werd de NL liaisonofficier, LtKol Blom, door de Generaal geïntroduceerd als officier van de Nederlandse coalitiepartner en kwam hij prominent in beeld. Ook een Deense, Britse en Australische opperofficier werden in de hoedanigheid van coalitiepartner voorgesteld. Deze gebeurtenis heeft geleid tot grote persaandacht in Nederland, waarbij ten onrechte de presentie en introductie van LtKol Blom in verband wordt gebracht met mogelijk actieve participatie van NL aan de operatie "Iraqi Freedom".

Doel van deze nota is een feitelijke weergave van de gebeurtenissen, die hebben geleid tot de aanwezigheid van de LtKol Blom in voornoemde persconferentie en de maatregelen die zijn genomen om herhaling van een dergelijke tot onnodige verwarring leidende situatie te voorkomen.

Algemeen. Het DCBC ressorteert onder de leiding van de Sous Chef Operatiën (SCO), de Commodore drs. P.W.C.M. Cobelens, die in die hoedanigheid verantwoordelijk is voor de communicatie tussen het Ministerie van Defensie en de door Nederland uitgezonden militaire eenheden. Dagelijks worden rapportages van de diverse missies voorgelegd aan het DCBC, op basis waarvan instructies worden gegeven aan deze eenheden. Voorts wordt gerapporteerd aan CDS, die op basis van deze informatie de bewindslieden informeert en/of directieven uitdeeft voor de uitgezonden eenheden d.t.v. het DCBC.

10.1, b 1303

Presentie LtKol Blom.

Vanaf 30 januari 2003 verricht LtKol Blom liaisontaken voor de (toen nog initieel mogelijke) inzet van Nederlandse Patriotsystemen in Turkije. In eerste instantie vanaf CENTCOM hoofdkwartier in Tampa (VS), vervolgens vanaf 3 maart 2003 vanaf CENTCOM FORWARD in Qatar. Zijn taken behelzen: inwinnen van informatie en ontplooiën van activiteiten gericht op een optimale inbedding van de NL Patriot systemen ten aanzien van commandovoering en informatie-architectuur. Zijn plaatsing staat dus geheel los van operaties in het kader van de aanval op Irak.

Datum 23 maart 2003

Ons kenmerk S

Met name dankzij zijn inzet is het DCBC erin geslaagd de NL Patriot systemen te Turkije te laten voorzien van de benodigde Amerikaanse informatie. Voorts wordt door de MIVD gebruik gemaakt van de diensten van LtKol Blom om een beter beeld te krijgen van de situatie in Irak, hetgeen hij dagelijks rechtsreeks communiceert met de MIVD.

Gang van zaken voorafgaand aan de persconferentie.

Op 21 maart (vrijdag) 2003 stelt LtKol Blom in zijn dagelijkse rapportage o.a. het volgende: *“General Franks heeft alle coalitie Senior National Representatives verzocht bij hem op het podium plaats te nemen als hij zijn eerste rede na aanvang van de operatie 1003V houdt.”*

Van DCBC zijde volgt op deze zinsnede geen actie.

Aan het einde van de middag heeft LtKol Blom vervolgens telefonisch contact (telcon) met een medewerker van het DCBC, waarbij Blom vraagt of betrokkene het voornoemde sitrep kent en na een negatief antwoord vraagt of het politiek gevoelig ligt om deel te nemen aan een persconferentie met Generaal Franks, waarvoor hij als Senior National Representative (SNR) van Nederland, evenals alle andere SNR's is uitgenodigd. Bij medewerker DCBC, niet op de hoogte zijnde van het eerdergenoemde rapport, ontstaat het beeld dat Blom aanwezig zal zijn bij een persconferentie met vele andere militairen.

Medewerker informeert SCO, die hem opdraagt contact op te nemen met Directie Voorlichting. Zo geschiedt. Een collega van DV geeft vervolgens een antwoord dat wordt uitgelegd als een positieve grondhouding, waarna medewerker DV besluit met *“Ik zal het zekerheidshalve opnemen met Directeur Voorlichting”*. Medewerker DCBC gaat terug naar zijn bureau en na enige tijd te hebben gewacht op een reactie van DV, meldt hij zich bij SCO en rapporteert dat DV geen problemen heeft. (N.B.: *De perceptie van het gebeurde van de medewerker van DV is dat hij op de vraag van medewerker DCBC heeft geantwoord “hij komt toch niet achter de groene tafel of in beeld?” Ook bij medewerker DV leefde de gedachte dat het een persconferentie betrof waarbij Blom één van de vele militairen was, en NL geen prominente rol speelde op CENTCOM”. Voorts heeft hij Directeur Voorlichting gevraagd om zijn mening die de opmerking van medewerker DV bevestigde, waardoor medewerker DV niet meer de noodzaak voelde alsnog medewerker DCBC te bellen.*)

Vervolgens geeft SCO opdracht contact te zoeken met LtKol Blom en hem het volgende mede te delen: *“Je mag eraan deelnemen maar zoek de pers niet op. Je bent daar voor Patriot inzet in Turkije. NL steunt de operatie, maar neemt niet deel aan het gewapend conflict”*. Medewerker DCBC neemt vervolgens om 17.25u contact op met de LtKol Blom en verstrekt hem de door SCO opgedragen mededeling.

De persconferentie.

De hierna beschreven gebeurtenissen zijn letterlijk overgenomen uit het rapport van LtKol Blom, dat hij op verzoek van SCO op 23 maart aan het DCBC heeft doen toekomen.

“Opgehaald voor de persconferentie. Tezamen met Deense Admiraal naar ‘Media center’ gereden. Daar was niet duidelijk hoe het geheel nu in zijn werk zou gaan. Of wij alleen bij de speech van Franks in beeld zouden zijn of de gehele tijd, of wij vragen zouden krijgen, enzovoort. Daar, in het voorportaal, bleken slechts vier SNR's aanwezig.

Defensie

Datum 23 maart 2003

Ons kenmerk S

Op het moment van aankomst van Franks kregen we zijn spreektekst uitgedeeld. De voorstelronde volgde en er werd 'opgegaan'. In de tekst enkele seconden voor opgaan lezende, bleek ieder land en vertegenwoordiger met name te worden genoemd. Bovendien hoorden we bij het opgaan dat wij de gehele tijd achter Franks zouden blijven staan: 'volop in de schijnwerpers en niet zoals ik had verwacht met alle SNR's achter een tafel op de 'flank' van Generaal Franks. Er restte nauwelijks tijd eventueel af te zien van deelname te overwegen, edoch weglopen was er op dat moment naar mijn mening geen optie en had vrijwel zeker meer commotie veroorzaakt dan blijven staan''.

Voorts geeft Blom aan dat hij geen enkele reden heeft om aan te nemen dat de VS autoriteiten opzettelijk tot het laatste moment informatie hebben achtergehouden over het verloop van de persconferentie. Blom had de indruk dat er sprake was van veel 'last minute' improvisatie.

Beschouwing en genomen maatregelen

Om niet geheel duidelijke redenen heeft de informatie van de dagrapportage van Blom niet geleid tot een reactie van het DCBC. Bij het telcon van Blom met de medewerker DCBC aan het einde van de vrijdagmiddag, heeft betrokken medewerker getracht een oplossing te vinden voor de vraag van Blom. Vervolgens vindt in opdracht van SCO een gesprek plaats met een medewerker van Voorlichting, waar beiden de perceptie blijken te hebben van een persconferentie voor een volle zaal met militairen waar Blom er één van zou zijn. Het gesprek wordt door medewerker DCBC opgevat als een uiting van geen bezwaar, hetgeen naar zijn idee wordt bevestigd door het niet meer terugbellen van medewerker DV. De perceptie van medewerker van DV is dat hij duidelijk heeft aangegeven dat Blom niet achter de groene tafel in beeld moet en weet zijn mening bevestigd door Directeur Voorlichting waarna hij geen noodzaak meer ziet om medewerker DCBC terug te bellen. Vervolgens vindt alles zijn ongewenste loop.

Na de ontstane commotie als gevolg van de persconferentie heeft contact plaats gevonden tussen PCDS en SCO, waarin eerstgenoemde om opheldering vraagt. De toen beschikbare en verstrekte informatie is door PCDS aan de Minister medegedeeld. Vervolgens heeft SCO een nader onderzoek ingesteld, waarvan u de weerslag vindt in deze nota. De resultaten van dit onderzoek wijken enigszins af van hetgeen in eerste aanleg door PCDS aan de Minister is medegedeeld, waarbij de kern van de zaak echter nog steeds overeind staat: "Lkol Blom had toestemming gevraagd".

Voorts is op de dag van de persconferentie zekerheidshalve (nog niet exact op de hoogte zijnde van de toedracht) naar NL vertegenwoordigers in alle vredesoperaties een bericht toegegaan met de opdracht alle contacten met de media te vermijden, tenzij hiervoor vooraf contact is geweest met de Directie Voorlichting of het DCBC en positieve instemming is gegeven. Ook is de weekendploeg versterkt met een LtKol voor het gehele weekend, teneinde de voorziene extra werklast als gevolg van de commotie het hoofd te kunnen bieden. Binnen het DCBC is erop gewezen dat dagrapportages nog nauwkeuriger onder de loep dienen te worden genomen. Voor de weekends zal worden overwogen de sleutelfunctionarissen van het DCBC te voorzien van een fax met versleutelingsapparatuur, zodat ook dan met de sleutelfunctionarissen kan worden gecommuniceerd indien er enige onzekerheid bestaat over geclassificeerde rapporten. Alle in deze nota opgenomen informatie is ter beschikking gesteld aan DAB ten behoeve van de op te stellen kamerbrief

De Chef Defensiestaf,

L. Kroon
Luitenant-admiraal

